

Sygn. akt **IC 627/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2018 r.

Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim w Wydziale I Cywilnym, w składzie:

Przewodniczący SSR Mariusz Kubiczek

Ławnicy / Sędziowie -----

Protokolant sekr. sądowy Karolina Bieniek

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2018 roku w Tomaszowie Maz.

przy udziale -----

na rozprawie

sprawy z powództwa - J. R. (1)- małoletniej reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową S. R.

przeciwko – J. R. (2)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

orzeka:

1/ uznaje za bezskuteczną w stosunku do powódki J. R. (1)- małoletniej reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową S. R., umowę o dział spadku i zniesienie współwłasności zawartą w dniu 30 czerwca 2016 roku pomiędzy R. R., G. R. a J. R. (2) przed notariuszem R. M. w T. / rep. A. nr 3392)2016/, mocą której R. R. przeniósł nieodpłatnie na rzecz J. R. (2) przysługujący jemu z tytułu dziedziczenia po matce J. R. (3) udział wynoszący 1/6 części we własność zabudowanej nieruchomości położonej w T. przy ul. (...), o powierzchni **0,0503 ha**, oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...), dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Maz. założona jest księga wieczysta (...), w celu zaspokojenia wierzytelności przysługującej J. R. (1) od R. R. stwierdzonej tytułem wykonawczym w postaci wyroku Sądu rejonowego w Tomaszowie Maz. z dnia 8 października 2010 roku w sprawie III RC 463/10,

2/ zasądza od pozwanego J. R. (2) na rzecz powódki J. R. (1)- małoletniej reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową S. R. kwotę 5.417,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

3/ nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa /Sądu Rejonowego/ od pozwanego J. R. (2) kwotę 2.758,00 (dwa tysiące siedemset pięćdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów sądowych w postaci opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony z mocy ustawy.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 marca 2018 roku powódka- J. R. (1) małoletnia reprezentowana przez przedstawicielkę ustawową S. R., zastąpioną przez radcę prawnego, domagała się uznania wobec powoda za bezskuteczną umowy o dział spadku i zniesienie współwłasności, zawartej w dniu 30 czerwca 2016 roku pomiędzy J. R. (2) a R. R., G. R., mocą której J. R. (2) nabył własność zabudowanej nieruchomości położonej w T., przy ul. (...), oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...) o powierzchni 0,0503 ha, dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Maz. założona jest księga wieczysta (...), **w celu zaspokojenia wierzytelności wynikającej z prawomocnego wyroku wydanego przez Sad Rejonowy w Tomaszowie Maz. z dnia 8 października 2010 roku, w sprawie III**

RC 463/10, w kwocie co najmniej 55.148,75 złotych. Wniosła również o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania / k-3 do 4/.

Pozwany J. R. (2), reprezentowany przez adwokata nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie /k-64/.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W księdze wieczystej numer (...) J. R. (2) i J. R. (3) ujawnieni byli na prawach wspólności ustawowej jako właściciele zabudowanej nieruchomości położonej w T., przy ul. (...), o powierzchni 0,0503 ha i oznaczonej w ewidencji gruntów numerem działki (...). J. R. (3) zmarła w dniu 28 sierpnia 2015 roku, a spadek po niej na podstawie ustawy nabyli mąż J. R. (2) oraz synowie R. R. i G. R. po 1/3 części każdy z nich.

Na podstawie zawartej w dniu 30 czerwca 2016 roku umowy o dział spadku i zniesienia współwłasności własność przedmiotowej nieruchomości nabył na wyłączną własność J. R. (2) bez obowiązku spłat. Wartość nieruchomości strony umowy określiły na kwotę 360.000,00 złotych.

/ dowód: akt notarialny rep. A. nr (...) k-69 do k-72, wydruk księgi wieczystej k-15 do k-41, wydruk aktualnej treści księgi wieczystej k-48 do k-49/

W dniu 8 października 2010 roku Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. wydał wyrok w sprawie sygn. akt III RC 463/10, ustalając z dniem 1 października 2010 roku obowiązek alimentacyjny R. R. na rzecz J. R. (1) z kwoty po 500,00 złotych miesięcznie do kwoty po 1.000,00 złotych miesięcznie. Następnie wyrokiem z dnia 17 stycznia 2011 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. alimenty zasądzone od pozwanego R. R. obniżono do kwoty po 700,00 złotych miesięcznie.

/dowód; wyroki k-40, k- 99 – akta sprawy III RC 463)10/.

Na podstawie powołanego wyżej tytułu powódka /wierzyciel/ skierowała w dniu 18 listopada 2010 roku wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Egzekucja okazała się być bezskuteczna. Zaległość R. R. na dzień 28 listopada 2017 roku wyniosła; 55.932,46 złotych alimenty zaległe, 14.623,42 złotych odsetki naliczone do dnia 28 listopada 2017 roku.

/dowód; akta komornicze Kmp 119)10 – w załączeniu, akta sprawy III RC 463)10 – k-118, k-119/.

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny sprawy w zasadzie skomplikowany nie jest i wynika on w znacznym zakresie z dokumentów powołanych w pierwszej części uzasadnienia. Dowody- dokumenty nie budzą wątpliwości pod względem wiarygodności. Sąd uznał je za wystarczające do wyjaśnienia stanu faktycznego i prawnego sprawy – do rozstrzygnięcia. Podobne uwagi odnieść należy do dowodu z przesłuchania stron. Pozwany w swoich zeznaniach podniósł, iż wobec niepłacenia alimentów przez syna R., obowiązek alimentacyjny obciążał dziadka uprawnionej J. R. (1) /czyli pozwanego/. Pozwany swój obowiązek alimentacyjny spełnia, płacąc zasądzone od niego alimenty w kwotach po 400,00 złotych miesięcznie. Wdacie zawarcia przedmiotowej umowy syn R. R. posiadał już zaległości w spłacie obowiązku alimentacyjnego.

Powództwo w swej istocie oparte zostało o instytucję tzw. skargi paulińskiej, stanowiącej podstawowy środek ochrony wierzyciela przed skutkami niewypłacalności dłużnika. Celem zastosowania skargi paulińskiej jest realizacja wierzytelności mimo nielojalnego zachowania dłużnika, czyli realizacja jej z majątku osoby trzeciej, która odniosła korzyść.

Instytucja skargi paulińskiej uregulowana została przez przepis art. 527 k.c. / i następne/. Przepis art. 527 k.c. stanowi, że gdy w skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu

należytej staranności mogła się dowiedzieć /§ 1 cytowanego przepisu/. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli w skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności /§ 2 art. 527 k.c./. Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli /§ 3 art. 527 k.c./.

Przesłanką skuteczności zaskarżenia czynności dłużnika jest to, by spowodowała ona pokrzywdzenie wierzyciela. Pokrzywdzenie wierzyciela polega na tym, że jego wierzytelność nie może być realizowana i zrealizowanie jej w przyszłości jest również wątpliwe. Pokrzywdzenie wierzyciela jest następstwem niewypłacalności dłużnika; dla wskazania pokrzywdzenia wystarczające jest wykazanie niewypłacalności dłużnika. Przez niewypłacalność na tle art.527 § 2 k.c. rozumie się aktualny brak możliwości wywiązania się przez dłużnika z zobowiązań finansowych. Stan majątku dłużnika należy rozpatrywać przy uwzględnieniu zasad egzekucji świadczeń pieniężnych; niewypłacalność zachodzi wówczas, gdy egzekucja prowadzona według przepisów kodeksu postępowania cywilnego nie mogłaby przynieść zaspokojenia wierzytelności, gdyż brak wystarczających do tego składników majątkowych.

Podstawowa reguła z art. 527 § 1 k.c. wymaga, by dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, czyli zdawał sobie sprawę z tego, że jego czynność prawna może spowodować niemożliwość uzyskania zaspokojenia przez jego wierzycieli. Ciężar udowodnienia świadomości pokrzywdzenia spoczywa na wierzycielu. W praktyce ustala się ten fakt za pomocą domniemania faktycznego, opartego na dwóch innych faktach; że dłużnik wiedział o istnieniu wierzycieli oraz że znał skutek dokonywanej czynności dla jego majątku. Ten ostatni fakt przeważnie też ustala się przez domniemanie faktyczne, którego podstawą jest ogólna dojrzałość, sprawność umysłowa i doświadczenie życiowe dłużnika.

Przepis § 3 komentowanego artykułu ułatwia sytuację procesową wierzyciela w przypadku, gdy wskutek czynności krzywdzącej wierzyciela korzyść otrzymała osoba będąca w bliskim stosunku z dłużnikiem. Wierzyciel zostaje wówczas zwolniony z konieczności dowodzenia, iż osoba trzecia wiedziała o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli; okoliczność ta jest objęta domniemaniem prawnym. Wierzyciel musi udowodnić jedynie podstawę domniemania- istnienie bliskiego stosunku między dłużnikiem a osobą trzecią w chwili dokonywania zaskarżonej czynności.

/ porusza Kodeks cywilny. Komentarz 2008 rok, pod redakcją E. Gniewek- Legalis/.

Stan faktyczny jak i stan prawny przedmiotowej sprawy wskazuje, że spełnione zostały przesłanki określone w art.527 k.c. Wskutek czynności prawnej – umowy o dział spadku i zniesienie współwłasności dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową. Osoba trzecia – ojciec dłużnika pozostają z dłużnikiem w bliskim stosunku.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 roku , II CSK 452/06 /OSNC 2008/A/20/121/ zawiera tezę, że przesłanką skargi paulińskiej /art. 527 i nast. K.C./ jest istnienie zaskarżalnej wierzytelności pieniężnej wobec osoby, która dokonała czynności prawnej objętej żądaniem ubezszytowania.

Warunkiem uwzględnienia skargi paulińskiej jest wykazanie m.in. , że powód jest wierzycielem dłużnika, który dokonał czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli. Dla wykazania tej okoliczności niekonieczne jest posiadanie przez wierzyciela tytułu wykonawczego przeciwko dłużnikowi /porusza wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1997 roku, III CKN 96)97- L./. Uprawnionym do zaskarżenia czynności dłużnika, zgodnie z doktryną i orzecznictwem SN, jest każdy wierzyciel bez względu na tytuł jego wierzytelności. Dopiero sąd w postępowaniu procesowym może stwierdzić, czy tytuł wierzyciela dostatecznie usprawiedliwia jego należności. Wierzytelność ta nie musi być również ani wymagalna, ani wykonalna. Wystarczy, że jest dokładnie określona. Zgodnie bowiem z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1970 roku (III CRN 546)69 – OSN 1970, nr 10, poz. 192) ochrony wierzycielowi można udzielić wtedy, gdy wierzytelność jest realna i skonkretyzowana, natomiast nie może ona być jedynie hipotetyczna.

Strona powodowa wykazała istnienie wierzytelności wobec dłużnika w pozwie z dnia 22 marca 2018 roku, a wierzytelność ta stwierdzona była wystawionym tytułem – wyrokiem w sprawie sygn. akt III RC 463/10 (oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 17 stycznia 2011 roku).

Tytuł ten funkcjonuje w obrocie prawnym.

W ocenie Sądu oraz mając na uwadze przytoczone powyżej rozważania prawne i faktyczne /dotyczące podejmowanych przez stronę powodową czynności procesowych/, uznać należy że;

- żądanie pozwu ocenić należy pod kątem przepisu art. 534 k.c. – uznania czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli za bezskuteczną nie można żądać po upływie lat pięciu od daty tej czynności. Cytowany przepis określa termin zawity. Pozew złożony został do sądu w dniu 22 marca 2018 roku, czynność prawna miała miejsce w dniu 30 czerwca 2016 roku a zatem termin został zachowany,

- pozwany wiedział w dacie czynności prawnej o niewypłacalności syna, pozwany uzyskał korzyść majątkową bezpłatnie, pozwany jest osobą bliską względem dłużnika – wskazane okoliczności objęte domniemaniami prawnymi /powołane wcześniej przepisy/ zwalniały stronę powodową od obowiązku wykazywania przesłanek koniecznych do uwzględnienia skargi paulińskiej.

Z tych też względów powództwo należało uwzględnić

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. przyjmując zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy.